

УДК 378.14.015.62

8 ЗАПИТАНЬ КИТАЙСЬКИМ ПЕДАГОГАМ-МУЗИКАНТАМ

Го Іцзян

8 QUESTIONS FOR CHINESE MUSICIAN TEACHERS

Guo Yijiang

Нормативні освітянські документи КНР, ухвалені в нинішньому столітті, визначили основні напрями удосконалення роботи з естетичного виховання дітей і молоді. Одним з найважливіших визнано кадрове забезпечення мистецької освіти у всіх закладах освіти. **Мета** статті полягає у з'ясуванні на основі аналізу результатів анкетування думки педагогів-музикантів закладів освіти різних рівнів щодо сучасного стану підготовки музично-педагогічних кадрів у КНР. **Методологія:** анонімна анкета містила вісім відкритих питань. Респондентами стали педагоги-музиканти різних закладів освіти, переважно університетів та їх підрозділів, а також закладів дошкільної та загальної середньої освіти. **Результати:** респонденти позитивно оцінюють сучасну теоретичну базу професійної музично-педагогічної освіти та її матеріально-технічне забезпечення. Серед недоліків відзначають брак практичної спрямованості підготовки майбутніх учителів музики, зокрема, в професійному психолого-педагогічному аспекті. Для подолання недоліків пропонують вивчати найкращий педагогічний досвід безпосередньо у школах, ознайомлюватися з конкретними кейсами, а також запрошувати до студентських аудиторій гостей лекторів – експертів галузі. Респонденти пропонують розширити зміст практичної підготовки, щоб він структурно відповідав переліку професійних функцій педагога-музиканта. Респонденти радять вивчати і широко використовувати зарубіжний досвід підготовки музично-педагогічних кадрів. З-поміж іншого, – розширити перелік компетентностей, які мають бути сформовані в учителя музики, додавши актуальні для сьогодення інноваційність, підприємливість, ініціативність тощо. **Перспективи подальших досліджень** пов'язані з масштабуванням опитувань викладачів вишів і провідних фахівців-практиків, а також започаткуванням опитувань здобувачів музично-педагогічної освіти стосовно задоволення її якістю.

Ключові слова: кадрове забезпечення, мистецька освіта, майбутні вчителі, професійна підготовка, зміст, практична підготовка, респонденти, недоліки, перспективи, розвиток.

Normative educational documents of the People's Republic of China, adopted in the current century, determined the main areas of improvement of work on the aesthetic education of children and youth. Personnel provision of art education in all educational institutions is recognized as one of the most important. **The purpose** of the article is to find out, based on the analysis of the results of a questionnaire, the opinions of music teachers of educational

institutions of various levels regarding the current state of training of music and pedagogical staff in the People's Republic of China. **Methodology:** the anonymous questionnaire contained eight open questions. The respondents were music teachers of various educational institutions, mainly universities and their divisions, as well as preschool and general secondary education institutions. **Results:** respondents positively evaluate the modern theoretical base of professional music-pedagogical education and its material and technical support. Among the shortcomings, there is a lack of practical orientation in the training of future music teachers, in particular, in the professional psychological and pedagogical aspect. To overcome the shortcomings, it is suggested to study the best pedagogical experience directly in schools, to get acquainted with specific cases, and also to invite guest lecturers – experts – to the student classrooms. Respondents suggest expanding the content of practical training so that it structurally corresponds to the list of professional functions of a teacher-musician. The respondents advise to study and widely use the foreign experience of training music and pedagogical personnel. Among other things, to expand the list of competencies that must be formed in a music teacher, adding innovativeness, entrepreneurship, initiative, etc., which are relevant for today. **Prospects for further research** are related to the scaling of surveys of university teachers and leading practitioners, as well as the initiation of surveys of students of music-pedagogical education regarding satisfaction with its quality.

Key words: human resources, art education, future teachers, professional training, content, practical training, respondents, shortcomings, prospects, development.

Вступ.

Кінець ХХ – початок ХХІ століття позначився інтенсивним розвитком усіх сфер суспільного життя Нового Китаю і, з-поміж іншого, випереджувальним розвитком системи освіти. На жаль, країні довелося долати катастрофічні наслідки десятиліття культурної революції 1966–1976 рр., яка найсильніше вдарила саме по сфері освіти і науки.

Утім, починаючи з 1980-х рр., була прийнята низка основоположних документів: Конституція Китайської Народної Республіки (全国人民代表大会, 1982), Закони Китайської Народної Республіки про освіту (全国人民代表大会, 1995) та про обов'язкову освіту (全国人民代表大会, 2018), Постанова ЦК КПК та Державної Ради КНР (1985) «Про реформу системи народної освіти», які не лише надали нового імпульсу розвитку освітньої системи і, зокрема, системі мистецької освіти й естетичного виховання в КНР, але й накреслили його провідні напрями.

Свого часу ми (Го, Чжан, Чжао, Юр'єва, 2020) проаналізували також низку галузевих документів, які в сукупності визначили вектори розвитку мистецької освіти Нового Китаю в ХХІ столітті. Це, зокрема, такі документи: Національний план розвитку шкільної мистецької освіти на 2001–2010 рр. (中华人民共和国教育部, 2002a), Положення про роботу школи з художнього виховання (中华人民共和国教育部, 2002b), Думки Міністерства

освіти щодо подальшого зміцнення мистецької освіти в початковій та середній школі (中华人民共和国教育部, 2008), Повідомлення Міністерства освіти про проведення роботи експериментальних округів художньої освіти сільської школи (中华人民共和国教育部, 2013), Кілька висновків Міносвіти щодо сприяння розвитку шкільної мистецької освіти (中华人民共和国教育部, 2014b), Думки Генерального офісу Державної ради щодо всебічного зміцнення та вдосконалення естетичного виховання в школах (国务院办公厅, 2015), Думки Міністерства освіти щодо всебічного поглиблення реформи навчальної програми та реалізації фундаментального завдання Ліде Шурен (中华人民共和国教育部, 2014a), Повідомлення партійної групи Міністерства освіти Комуністичної партії Китаю щодо вивчення та впровадження духу важливої відповіді Генерального секретаря Сі Цзіньпіна старому професору Центральної академії образотворчих мистецтв (中共教育部党组, 2018), Думки Міністерства освіти про зміцнення естетичної виховної роботи в коледжах та університетах (中华人民共和国教育部, 2019).

Серед основних напрямів удосконалення роботи з естетичного виховання дітей і молоді в КНР були виокремлені: 1) реформування існуючих і розробку нових навчальних курсів мистецького спрямування та включення їх до навчальних планів закладів освіти всіх типів і рівнів; 2) позакласна та позашкільна мистецька робота, що має утворювати єдине культурно-мистецьке середовище закладу освіти та місцевої громади; 3) кадрове забезпечення мистецької освіти в усіх закладах освіти; 4) наукові дослідження та міжнародну співпрацю у галузі мистецької освіти; 5) модернізацію матеріально-технічного забезпечення та інформатизацію мистецької освіти.

Як бачимо, кадрове забезпечення є однією з ключових проблем розвитку естетичної, зокрема, музичної освіти у країні. Тому метою статті є з'ясування на основі аналізу результатів анкетування думки педагогів-музикантів закладів освіти різних рівнів щодо сучасного стану підготовки музично-педагогічних кадрів у КНР.

Методологія. З метою з'ясування поглядів педагогів-практиків сфери музичної та музично-педагогічної освіти на сучасний стан, існуючі проблеми і перспективи розвитку системи підготовки музично-педагогічних кадрів у Китайській Народній Республіці ми вирішили провести невелике опитування.

Для проведення опитування китайських педагогів-музикантів було складено анонімну анкету, що містила вісім відкритих питань:

1. Яку навчальну дисципліну ви викладаєте?
2. Що, на вашу думку, є найбільш позитивним аспектом системи підготовки вчителів музики в Китаї?
3. Які недоліки ви вбачаєте в системі підготовки вчителів музики в КНР? Як ви пропонуєте подолати ці недоліки?
4. Чи достатньо педагогічної практики проходять майбутні вчителі музики в КНР? Як покращити педагогічну практику майбутніх учителів музики?
5. Чи знайомі ви з досвідом підготовки вчителів музики в інших країнах? Якщо так, то як ви про нього дізналися? Чого китайська система підготовки вчителів музики може навчитися з цього досвіду?
6. Як сьогодні розвивається система підготовки майбутніх учителів музики в Китаї і в якому напрямку? Як далі має розвиватися система підготовки майбутніх учителів музики в Китаї?
7. Як відбувається навчання музичних дисциплін під час карантину?
8. Що є найбільш цінним у вашому педагогічному досвіді?

Респондентами на етапі апробації анкети стали 8 педагогів-музикантів різних закладів освіти, переважно університетів та їх підрозділів (75% респондентів), а також закладів дошкільної та загальної середньої освіти (по 12,5% від загального числа респондентів). Оскільки анкета була анонімною, ми не наполягали на тому, щоб респонденти обов'язково вказували своє ім'я та заклад освіти. Між тим, маємо інформацію, що відповіді на питання анкети надали викладачі Чжецзянської музичної консерваторії, Чжецзянського художнього професійного коледжу, художньої групи Експериментальної школи економічного розвитку Пінху, художньої школи Шаосін, а також учитель середньої школи Сунся і вихователь закладу дошкільної освіти.

Згідно з принципами етики наукового дослідження, ми не оприлюднюємо навіть відомі нам імена учасників анкетного опитування і в тексті статті будемо називати їх псевдонімами, утвореними літерою «Р», з якої починається слово «респондент», і цифрою, що відповідає номеру відповідної анкети.

Із шести викладачів закладів вищої освіти четверо (50% всіх респондентів опитування, а саме респонденти P₁, P₂, P₃, P₄) викладають вокал (*bel canto*) і методику постановки голосу, один (респондент P₅) (12,5% всіх респондентів) – хорový клас і хорове диригування і ще один (респондент P₆) (теж 12,5% від загального числа респондентів) – теорію та історію музики. Учитель середньої школи (P₇) теж викладає дисципліни музичного циклу. Вихователь закладу дошкільної освіти (P₈) навчає дітей китайської мови та знайомить із основами здоров'я, основами природничих і суспільних наук, а також проводить заняття з мистецтва.

Результати.

Аналіз відповідей на питання анкети показав таке.

Викладачі університетів та їх підрозділів до **найбільш позитивних аспектів системи підготовки музично-педагогічних кадрів у КНР** віднесли [тут і далі відповіді подано в порядку частоти згадувань – від більшої до меншої. *Г.І.*]:

– набуття майбутніми вчителями міцного теоретичного підґрунтя майбутньої професійної музично-педагогічної діяльності, вироблення професійних умінь, прищеплення навичок (P₃, P₄), а також особистісно-професійний розвиток уже працюючих викладачів у системі підвищення кваліфікації (P₅), зокрема, в процесі участі в численних щорічних навчальних та дослідницьких заходах, що їх організують навчальні та науково-дослідні відділи закладів освіти всіх рівнів (P₅);

– гарно розвинену матеріальну базу і технічне оснащення освітнього процесу, що здатні забезпечити проведення різноманітних онлайн та офлайн курсів, лекції тощо – всього, що утворює теоретичну підтримку викладання (P₂, P₃);

– навчання управління класом, що передбачає створення функціонального матеріально-технічного середовища та позитивної психологічної атмосфери, здатних сприяти академічному навчанню та соціально-емоційному розвитку учнів (P₁).

Шкільний учитель (P₇) до найбільш позитивних аспектів системи підготовки музично-педагогічних кадрів у КНР відніс дієві методики навчання співу та методики постановки голосу, а також методики навчання сприймання та аналізу музики. Вихователь закладу дошкільної освіти (P₈) на перше місце поставив передові концепції викладання та ефективні стратегії навчання, які використовуються в підготовці педагогів-музикантів.

Щодо питання про **недоліки підготовки**, четверо з шести університетських викладачів (P₁, P₂, P₃, P₆) зійшлися в думці про недостатню практичну спрямованість підготовки майбутніх музично-педагогічних кадрів у КНР. Зокрема, зазначається, що:

– майбутнім учителям не вистачає вмінь організації класу, дизайну викладання та знань особливостей психологічного розвитку молодих людей (P₁, P₆);

– майбутнім учителям музики не вистачає знань і вмінь організувати позакласну діяльність учнів, консолідувати молодь, залучати до спільної діяльності (P₁);

– у цілому майбутні педагоги-музиканти не достатньо обізнані з різноманіттям методів навчання, через що їх підготовці бракує практичності (P₈);

– самій системі підготовки музично-педагогічних кадрів бракує практично спрямованих методів навчання (P₁, P₃, P₆).

З викладачами університетів солідаризується респондент P₈ – вихователь закладу дошкільної освіти, який зазначає, що, попри вивчення багатьох методів навчання, вчителі у своїй майбутній професійній діяльності можуть відчувати брак практичних кейсів.

Один із університетських викладачів (P₅) глибоко аналізує ситуацію з кваліфікацією працюючих учителів музики по країні в цілому. Він убачає серйозні недоліки:

– у відсутності диференційованого підходу до навчання майбутніх музично-педагогічних кадрів, виходячи з рівня їхньої попередньої підготовки та розвитку музикальних здібностей;

– у відсутності підготовки музично-педагогічних кадрів до врахування в професійній діяльності вікових особливостей учнів старшої, середньої та молодшої школи;

– у низькому рівні розвитку спеціальних навичок учителів;

– у поганому кадровому забезпеченні шкіл, які і так уже визнані «слабкими»;

– у низці обмежень сучасної системи безперервної педагогічної освіти та особистісно-професійного розвитку педагогів-музикантів.

Є також зауваження щодо надмірної кількості навчальних дисциплін за умови короткого терміну навчання майбутніх учителів музики (P₄).

Серед наведених шляхів подолання зазначених недоліків привертають увагу пропозиції:

- розширити палітру форм і методів навчання (P₁, P₅, P₆, P₈);
- підсилити практичну спрямованість підготовки педагогів-музикантів, зокрема, активним використанням методу case study, вивченням передового досвіду вчителів і вихователів-практиків (P₆, P₈);
- залучати студентів до спостережень освітнього процесу в закладах освіти різних рівнів, вивчення особливостей розвитку дітей і молоді різних вікових груп (P₆, P₈);
- залучати до викладання в університеті експертів галузі, передових учителів і вихователів (P₅, P₆, P₈);
- продовжити термін навчання за музично-педагогічними спеціальностями (P₄).

Щодо ситуації з учителями, які вже працюють, надійшли пропозиції:

- 1) здійснювати навчання та формування професійних навичок відповідно до реальних здібностей вчителів, забезпечити систематичне навчання та підвищення кваліфікації, робити акцент на мистецькій практиці;
- 2) зосередитися на турботі про «слабкі» та сільські школи, щоб учителі музики цих шкіл мали можливість брати участь у різноманітних тренінгах та опанувати новітні освітні концепції;
- 3) забезпечити вчителям можливість учитися один у одного, адже безперервна освіта долає географічні кордони, дозволяючи вчителям спілкуватися з колегами з різних регіонів (P₄).

Досить промовистими виявилися відповіді на питання про **педагогічну практику майбутніх учителів музики**. Лише респондент P₂ відверто визнає, що «отримана педагогічна практика не достатньо багата», а респондент P₄ уточнює, що в університеті є лише короткострокова навчальна практика. Інші опитані дипломатично ухиляються від критики існуючої системи підготовки музично-педагогічних кадрів в аспекті забезпечення її практичної складової і відтермінують здобуття майбутніми педагогами-музикантами професійних умінь і навичок на майбутнє, на власне викладацьку діяльність після закінчення навчання (респонденти P₁, P₄).

Звісно, нікого з учасників опитування такий стан справ не задовольняє, тому вони намагаються накреслити шляхи виправлення ситуації. Так, респондент P₆ бачить вихід у тому, щоб «збалансувати регіональні відмінності в навчальних ресурсах по всьому Китаю,

продовжити синергію та уніфікацію стандартів викладання в рамках вітчизняної навчальної програми з музики та системи сертифікації вчителів, а також сприяти поширенню професійних кваліфікаційних іспитів для вчителів».

Респондент Р₂ пропонує вдосконалити й деталізувати зміст навчальної практики, з-поміж іншого, забезпечивши органічне поєднання навчання у вокальному класі та сценічних виступів. З ним солідаризується респондент Р₃ і зазначає, що нині більшість університетських викладачів занадто зосереджуються на теоретичному викладанні та залученні студентів до науково-дослідної діяльності на шкоду виконавській практиці. Це зумовлено тим, що наразі оцінювання професійних досягнень самих викладачів більше орієнтоване на їхні наукові досягнення, тоді як педагог-музикант має підтверджувати свою професійну кваліфікацію на сцені. Педагог закінчує свою відповідь на питання анкети словами: «Хочеться сподіватися, що збільшення частки виконавської практики в оцінюванні професійних досягнень майбутніх учителів музики сприятиме підвищенню їхнього ентузіазму в оволодінні професією».

У заочну дискусію з респондентами Р₂ і Р₃ вступає респондент Р₈, пропонуючи компенсувати брак практичної підготовки різноманітними теоретичними семінарами і практичними тренінгами, а також підтримкою наукових досліджень і обміном педагогічним досвідом. Маємо зазначити, що тут учасник анкетування вочевидь має на увазі вдосконалення професійно-педагогічної майстерності педагогів-музикантів, які вже працюють, а не студентів університетів.

Респондент Р₅ теж переносить фокус своєї уваги на проблеми вчителів-практиків, підкреслюючи великий тягар, який уже лежить на їхніх плечах. Адже, поряд із традиційним забезпеченням навчального процесу, їм також доводиться брати участь у різноманітних викладацьких та науково-дослідницьких конкурсах, керувати багатопрофільними мистецькими колективами, організовувати участь учнів у художніх конкурсах та здійснювати іншу адміністративну роботу. Як вихід із ситуації учасник опитування пропонує скасувати новомодні заходи, які не несуть ніякої користі учасникам, а натомість повернутися до класичних методів і форм організації навчання, що вже давно довели свою ефективність.

Певним чином підсумовує заочну дискусію вчитель-практик – респондент Р₇. Він виступає за системну інтеграцію в підготовці педагогів-музикантів практики викладання та вдосконалення їхнього вокального,

інструментального, хорового виконавства, хормейстерської майстерності. Важливе місце в розвитку професійної майстерності майбутніх учителів музики учасник опитування відводить вивченню й використанню досвіду старших колег. Цінною з нашої точки зору є також пропозиція організувати участь студентів у практиці соціального захисту в державних закладах соціального забезпечення. Можемо підсумувати, що по суті респондент наполягає на розширенні змісту педагогічної практики майбутніх педагогів-музикантів і забезпеченні функціональної відповідності її компонентів повному набору функцій, які виконує вчитель музики.

Практично однотайними виявилися учасники опитування у відповідях на питання про **зарубіжний досвід підготовки вчителів музики**. Усі вони пишуть, що мало обізнані з подібним досвідом. Серед відомих називають системи Карла Орфа, Золтана Кодая та Еміля Жак-Далькроза, які складно віднести до сфери підготовки майбутніх учителів музики. Лише респондент Р₁ згадав про російський досвід з підготовки вчителів музики, в якому виокремив увагу до методичної підготовки. Але й тут вочевидь мова йшла про колишній Радянський Союз, чий досвід свого часу копіювала молода Китайська Народна Республіка, розбудовуючи власну систему освіти.

Водночас усі респонденти пишуть, що обізнані із зарубіжним досвідом кожний у своєму напрямі – вокальній педагогіці, хорознавстві, музикознавстві тощо. Причому інформацію отримують переважно з мережі Інтернет, оскільки не мають прямих контактів із зарубіжними колегами.

Респондент Р₂ зазначає, що наразі в КНР бракує системного бачення світових тенденцій розвитку освітніх процесів, натомість занадто багато суб'єктивізму. Респондент Р₆ додає, що вартим уваги є зарубіжний досвід формування в майбутніх педагогів підприємницької компетентності, виховання ентузіазму та орієнтації на досягнення, становлення та підтримки професійної ідентичності.

Отже, респонденти сходяться в переконанні, що зарубіжний досвід безумовно міг би бути корисним для КНР, з-поміж іншого, у справі вдосконалення підготовки музично-педагогічних кадрів.

Відповідаючи на питання про **сьогодення й перспективи розвитку системи підготовки майбутніх учителів музики в Китаї**, респонденти насамперед акцентували увагу на тому, що майбутня китайська система підготовки вчителів музики має бути більше зосереджена на розвитку в них:

- педагогічних і психологічних компетентностей;

– не тільки виконавських, але й викладацьких і виховних умінь і навичок;

– інноваційності;

– здатності до диференційованого музичного навчання та естетичного виховання учнів з опорою на психолого-педагогічну діагностику і врахування їхніх вікових та індивідуальних психологічних та фізіологічних особливостей (P₃, P₅, P₆).

Сходяться думки учасників анкетного опитування і щодо необхідності розвивати систему музичної освіти з китайською специфікою, яка водночас інтегрує національну культуру Китаю, регіональні музичні традиції та міжнародні передові тенденції музичної освіти (P₂, P₄, P₈).

Респонденти переконані, що система музичної освіти має створювати й реалізовувати освітню концепцію, орієнтовану на людину, а не на музику, зосереджуватися на вихованні в учнів здатності відчувати й розуміти музику, говорити про музику (P₃, P₇). Така позиція цілком відповідає гуманістичній ідеї, висловленій свого часу видатним українським педагогом-новатором В. Сухомлинським, який стверджував, що музичне виховання – це не виховання музиканта, а насамперед виховання людини.

Не полишають респонденти поза увагою й актуальну проблему підготовки майбутніх учителів музики до онлайн навчання, спричинену карантинними обмеженнями через глобальне поширення коронавірусної хвороби (P₁, P₆, P₈). Тут вони говорять і про організацію онлайн навчання педагогів-музикантів, і про їх підготовку до використання сучасних інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності.

Продовжують цю лінію учасники опитування і відповідаючи на питання про **організацію навчання музичних дисциплін під час карантину**. Вони діляться власним досвідом організації дистанційного навчання в синхронному та асинхронному (у запису) режимі, пропонують різноманітні технічні рішення, платформи, мультимедійні сервіси, соціальні мережі (Dingding, WeChat). Респондент P₄ пише, що через названі соціальні мережі дає студентам індивідуальні завдання, студенти працюють самостійно і потім надсилають викладачеві відеозаписи свого виконання; викладач переглядає записи, робить зауваження і дає вказівки щодо корекції технічних огріхів виконання, добору виражальних засобів, удосконалення виконавської інтерпретації тощо.

Важливо, що педагоги не оминають увагою психологічні аспекти онлайн навчання в умовах карантинних обмежень. Так, респондент P₃

закликає звернути увагу на розвиток ініціативності та суб'єктності студентів, виховання в них інноваційних здібностей, для чого пропонує ширше використовувати інтерактивні форми і методи роботи, що сприятимуть розвитку в майбутніх учителів музики критичного мислення і здатності до співпраці. Але насамперед важливо поєднувати змістовність навчання зі створенням позитивної атмосфери на онлайн заняттях, зокрема, розвиваючи у студентів здатність адекватно емоційно відгукуватися на музику, насолоджуватися нею, використовувати терапевтичні можливості музичного мистецтва для подолання стресу (P₈).

Питання «**Що є найбільш цінним у вашому педагогічному досвіді?**» було спрямоване на рефлексію респондентами своєї професійно-педагогічної діяльності.

Надійшли відповіді у найрізноманітніших форматах і з різними акцентами. Одні респонденти навели приклади власних методичних знахідок, що були апробовані й перевірені часом. Серед таких:

– пропозиція широко використовувати не лише сухе словесне пояснення техніки вокального виконання, але й надання їй образності, а також використання унаочнення процесів звукоутворення, «щоб учні могли пізнавати та вивчати техніку виконання вокальної музики візуально, як перегляд фільму» (P₁);

– порада починати з навчання дихання, слідкувати за співацькою поставою і «співати всім тілом» (P₄);

– визнання корисним мати досвід викладання не лише у виші, але й роботи зі старшокласниками, зокрема, підготовки їх до складання гаокао (Див., наприклад, Jing & Liu, 2019; Pires, 2019) – «великого тесту» – єдиного вступного іспиту до коледжів та університетів у Китаї (P₂);

– висновок про те, що теорія і практика мають бути тісно пов'язані; зміст навчання має бути індивідуальним (індивідуалізованим); необхідно слідувати традиційному класичному репертуару і водночас активно впроваджувати новий зміст навчання, що відповідає часу (P₆);

– порада спиратися у навчанні на здібності учнів; підвищувати актуальність та ефективність навчання; урізноманітнювати методи навчання (P₃).

Респонденти наполягають на необхідності для сучасного педагога-музиканта постійно розвивати, вдосконалювати професійну майстерність:

– продовжуйте розширювати резерв знань у своїй професійній сфері, звертайте увагу на тенденції та напрямки її розвитку (P₃);

– викладачі мають продовжувати постійно вчитися новим методам (P₅);

– спрямовуйте учнів до участі в різних мистецьких практиках; розширюйте зміст підручників, щоб розширити художнє бачення студентів (P₅).

Діляться респонденти і своїми досягненнями та успіхами: «Я працюю в дитячому садку 17 років. Я передовий вчитель, а також є керівником науково-дослідної групи з підготовки вчителів та методик викладання. Я проводила дослідження щодо застосування карт у музичній освіті дошкільників, а за результатами захисту-презентації проекту отримала I премію району» (P₈).

Закінчити огляд відповідей на питання анкети хочеться порадами шкільного вчителя музичного мистецтва, сформульованими на підставі власного педагогічного досвіду:

1. Заходьте до класу з любов'ю та відповідальністю.
2. Відповідально виконайте гарну роботу.
3. Викладання музики має бути сповнене пристрасі та ентузіазму (P₇).

Висновки.

Результати проведеної апробації анкети, спрямованої на з'ясування думок китайських музикантів-педагогів закладів освіти різних рівнів щодо сучасного стану та перспектив розвитку професійної підготовки фахівців мистецької, зокрема, музичної освіти та естетичного виховання, засвідчили, насамперед, їхню глибоку зануреність у проблему та зацікавленість у позитивних результатах її вирішення. Респонденти об'єктивно і глибоко аналізують позитивні й негативні риси системи підготовки майбутніх учителів музики в сучасному Китаї. До позитивних сторін відносять міцну теоретичну базу професійної музично-педагогічної освіти та її потужну матеріально-технічну базу, здатну забезпечити якісний освітній процес як в офлайн, так і в онлайн режимі. Серед недоліків називають не достатню практичну спрямованість підготовки, зокрема, брак професійних психолого-педагогічних компетентностей майбутніх учителів музики. Подолання зазначених недоліків респонденти вбачають на шляху вивчення майбутніми вчителями найкращого педагогічного досвіду як безпосередньо у школах, так і в освітньому процесі вишу в ході ознайомлення з

конкретними кейсами та навчання у запрошених гостьових лекторів – експертів галузі.

Респонденти пропонують посилити практичну підготовку активізацією концертно-виконавської діяльності майбутніх учителів музики, а також розширенням її змісту, який мав би структурно відповідати переліку професійних функцій педагога-музиканта.

Маємо зазначити, що тут наші респонденти виявилися солідарними з провідними фахівцями галузі та педагогами-науковцями Міністерства освіти КНР: у квітні цього року було ухвалено рішення про заснування першої Національної професійної комісії з педагогічної орієнтації естетичної освіти та виховання в початкових і середніх школах, покликаної саме знайти шляхи вирішення проблеми підсилення педагогічної, виховної складової мистецької освіти молодого покоління (中華人民共和國教育部主要司, 2021).

Також респонденти висловлюються за повноцінне дотримання принципу відкритості системи підготовки майбутніх учителів музики і глибоке вивчення й широке критичне використання прогресивного зарубіжного досвіду плекання музично-педагогічних кадрів. З-поміж іншого, пропонують розширити перелік компетентностей, які мають бути сформовані в учителя музики, додавши актуальні для сьогодення інноваційність, підприємливість, ініціативність тощо.

До **перспектив досліджень** відносимо масштабування опитувань як викладачів вишів, так і провідних фахівців-практиків щодо сучасного стану і шляхів подальшого розвитку системи підготовки майбутніх учителів музики. Іншим перспективним напрямом вважаємо розробку і реалізацію програми опитування здобувачів музично-педагогічної освіти стосовно задоволення її якістю.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Го, І., Чжан, Х., Чжао, Б., & Юр'єва, К. (2020). Нормативна база сучасного естетичного виховання в Китаї. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*, 55, 103–130.
- ЦК КПК & Державна Рада КНР. (1985, 29 травня). Про реформу системи народної освіти: Постанова. *Женмінъ Жибао*, 34.
- Beijing Review. (2018). *Communique of the Third Plenary Session of the 11th Central Committee of the Communist Party of China*. http://www.bjreview.com/Special_Reports/2018/40th_Anniversary_of_Reform_and_Opening_up/Timeline/201806/t20180626_800133641.html
- Jing, X., & Liu, L. (2019). The Equity of Gaokao (National University/College Entrance Examination) in China. *Review of Educational Theory*, 2(3), 29–34. doi: <https://doi.org/10.30564/ret.v2i3.881>
- Pires, M. D. J. (2019). Gaokao: far more than an exam. *Revista Diadorim*, 21, 168–185. doi: <https://doi.org/10.35520/diadorim.2019.v21nEspa27418>
- Xinhua. (November 19, 2012). Full text of Hu Jintao's report at 18th Party Congress. *People's daily online*, 8. <http://en.people.cn/90785/8024777.html>
- Yufan, H. (2018). Reflections on Chinese Art Education from the Perspective of Core Literacy. In *3rd International Conference on Education & Education Research (EDUER 2018)* (p. 370–373). Francis Academic Press, UK. https://webofproceedings.org/proceedings_series/ESSP/EDUER%202018/EDUER1219081.pdf
- 中共教育部党组 [Партійна група Міністерства освіти Комуністичної партії Китаю]. (2018). 中共教育部党组关于学习贯彻习近平总书记给中央美术学院老教授重要回信精神的通知 [Повідомлення партійної групи Міністерства освіти Комуністичної партії Китаю щодо вивчення та впровадження духу важливої відповіді Генерального секретаря Сі Цзіньпіна старому професору Центральної академії образотворчих мистецтв]. http://www.moe.gov.cn/srcsite/A17/s7059/201808/t20180831_346877.html [Китайською мовою]
- 中华人民共和国教育部 [Міністерство освіти КНР]. (2002a). 全国学校艺术教育发展规划 (2001-2010年) 的通知 [Повідомлення про друк і розповсюдження "Національного плану розвитку шкільної мистецької освіти (2001-2010)"], № 6. <http://www.cnki.com.cn/Article/CJFDTOTAL-YJSM200301000.htm> [Китайською мовою]
- 中华人民共和国教育部 [Міністерство освіти КНР]. (2002b). 学校艺术教育工作的规程 [Положення про роботу школи з художнього виховання]: 令第 [Наказ] № 13. http://www.moe.gov.cn/jyb_xxgk/xxgk/zhengce/guizhang/202112/t20211206_584987.html [Китайською мовою]
- 中华人民共和国教育部 [Міністерство освіти КНР]. (2008). 教育部关于进一步加强中小学艺术教育的意见 [Думки Міністерства освіти щодо подальшого зміцнення мистецької освіти в початковій та середній школі]. http://www.moe.gov.cn/srcsite/A17/moe_794/moe_795/200809/t20080908_80591.html [Китайською мовою]

- 中华人民共和国教育部 [Міністерство освіти КНР]. (2013). 教育部关于开展农村学校艺术教育实验县工作的通知 [Циркуляр Міністерства освіти про проведення роботи експериментальних округів художньої освіти сільської школи]. http://www.gov.cn/gzdt/2013-11/01/content_2519487.htm [Китайською мовою]
- 中华人民共和国教育部 [Міністерство освіти КНР]. (2014). 教育部关于全面深化课程改革落实立德树人根本任务的意见 [Думки Міністерства освіти щодо всебічного поглиблення реформи навчальної програми та реалізації фундаментального завдання Ліде Шурен]. http://www.moe.gov.cn/srcsite/A26/jcj_kcjegh/201404/t20140408_167226.html [Китайською мовою]
- 中华人民共和国教育部 [Міністерство освіти КНР]. (2014). 教育部关于推进学校艺术教育发展的若干意见 [Кілька висновків Міносвіти щодо сприяння розвитку шкільної мистецької освіти]. http://www.moe.gov.cn/srcsite/A17/moe_794/moe_795/201401/t20140114_163173.html [Китайською мовою]
- 中华人民共和国教育部 [Міністерство освіти КНР]. (2019). 教育部关于切实加强新时代高等学校美育工作的意见 [Думки Міністерства освіти про зміцнення естетичної виховної роботи в коледжах та університетах]. http://www.moe.gov.cn/srcsite/A17/moe_794/moe_624/201904/t20190411_377523.html [Китайською мовою]
- 中華人民共和國教育部主要司 [Головне управління Міністерства освіти КНР]. (2021). 关于成立首届全国中小学美育教学指导专业委员会的通知 [Повідомлення про заснування першої Національної професійної комісії з педагогічної орієнтації естетичної освіти та виховання в початкових і середніх школах]. http://www.moe.gov.cn/srcsite/A17/moe_794/moe_624/202104/t20210401_523800.html [Китайською мовою]
- 全国人民代表大会 [Всеукраїнські збори народних представників]. (1982). 中华人民共和国宪法 [Конституція Китайської Народної Республіки]. http://www.moe.gov.cn/jyb_sjzl/sjzl_zcfg/moe_418/201805/t20180508_335334.html [Китайською мовою]
- 全国人民代表大会 [Всеукраїнські збори народних представників]. (1995). 中华人民共和国教育法 [Закон Китайської Народної Республіки про освіту]. http://www.moe.gov.cn/jyb_sjzl/sjzl_zcfg/zcfg_jyfl/202107/t20210730_547843.html [Китайською мовою]
- 全国人民代表大会 [Всеукраїнські збори народних представників]. (2018). 中华人民共和国义务教育法 [Закон Китайської Народної Республіки про обов'язкову освіту]. http://www.npc.gov.cn/zgrdw/npc/xinwen/2019-01/07/content_2070254.htm [Китайською мовою]
- 国务院办公厅 [Генеральний офіс Державної ради]. (2015). 国务院办公厅关于全面加强和改进学校美育工作的意见 [Думки Генерального офісу Державної ради щодо всебічного зміцнення та вдосконалення естетичного виховання в школах]. http://www.gov.cn/zhengce/content/2015-09/28/content_10196.htm [Китайською мовою]

REFERENCES

- Guo, Y., Zhang, H., Zhao, B., & Yuryeva, K. (2020). Normatyvna baza suchasnoho estetychnoho vykhovannia v Kytai [Normative base of modern aesthetic education in China]. *Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty [Means of educational and research work]*, 55, 103–130. [in Ukrainian]
- TsK KPK & Derzhavna Rada KNR [CPC Central Committee & State Council of the People's Republic of China]. (1985, May 29). Pro reformu systemy narodnoi osvity: Postanova [On the reform of the public education system: Resolution]. *Zhenmin Zhybao*, 34. [in Ukrainian]
- Beijing Review. (2018). *Communique of the Third Plenary Session of the 11th Central Committee of the Communist Party of China*. http://www.bjreview.com/Special_Reports/2018/40th_Anniversary_of_Reform_and_Opening_up/Timeline/201806/t20180626_800133641.html
- Jing, X., & Liu, L. (2019). The Equity of Gaokao (National University/College Entrance Examination) in China. *Review of Educational Theory*, 2(3), 29–34. doi: <https://doi.org/10.30564/ret.v2i3.881>
- Pires, M. D. J. (2019). Gaokao: far more than an exam. *Revista Diadorim*, 21, 168–185. doi: <https://doi.org/10.35520/diadorim.2019.v21nEspa27418> Xinhua. (November 19, 2012). Full text of Hu Jintao's report at 18th Party Congress. *People's daily online*, 8. <http://en.people.cn/90785/8024777.html>
- Yufan, H. (2018). Reflections on Chinese Art Education from the Perspective of Core Literacy. In *3rd International Conference on Education & Education Research (EDUER 2018)* (p. 370–373). Francis Academic Press, UK. <https://doi.org/10.25236/eduer.2018.081>
- Zhōnggòng jiàoyù bù dǎngzǔ [Party Group of the Ministry of Education of the Communist Party of China]. (2018). Zhōnggòng jiàoyù bù dǎngzǔ guānyú xuéxí guǎnchè Xìjìnpíng zǒng shūjì gěi zhōngyāng měishù xuéyuàn lǎo jiàoshòu zhòngyào huíxìn jīngshén de tōngzhī [Notice of the Party Group of the Ministry of Education of the Communist Party of China on Studying and Implementing the Spirit of General Secretary Xi Jinping's Important Reply to the Old Professor of the Central Academy of Fine Arts]. http://www.moe.gov.cn/srcsite/A17/s7059/201808/t20180831_346877.html [in Chinese]
- Zhōnghuá rénmin gònghéguó jiàoyù bù [Ministry of Education of the People's Republic of China]. (2002a). Quánguó xuéxiào yìshù jiàoyù fāzhǎn guīhuà (2001-2010 nián) de tōngzhī [Notice of the National School Art Education Development Plan (2001-2010)], № 6. <http://www.cnki.com.cn/Article/CJFDTOTAL-YJSM200301000.htm> [in Chinese]
- Zhōnghuá rénmin gònghéguó jiàoyù bù [Ministry of Education of the People's Republic of China]. (2002b). Xuéxiào yìshù jiàoyù gōngzuò guīchéng [School Art Education Work Regulations] № 13. http://www.moe.gov.cn/jyb_xxgk/xxgk/zhengce/guizhang/202112/t20211206_584987.html [in Chinese]
- Zhōnghuá rénmin gònghéguó jiàoyù bù [Ministry of Education of the People's Republic of China]. (2008). Jiàoyù bù guānyú jìnyībù jiāqiáng zhōng xiǎoxué yìshù jiàoyù de yìjiàn [Opinions of the Ministry of Education on Further Strengthening Art Education in Primary and Secondary Schools].

http://www.moe.gov.cn/srcsite/A17/moe_794/moe_795/200809/t20080908_80591.html

[in Chinese]

Zhōnghuá rénmín gònghéguó jiàoyù bù [Ministry of Education of the People's Republic of China]. (2013). Jiàoyù bù guānyú kāizhǎn nóngcūn xuéxiào yìshù jiàoyù shíyàn xiàn gōngzuò de tōngzhī [Notice of the Ministry of Education on Carrying out the Work of Experimental Counties of Rural School Art Education]. http://www.gov.cn/gzdt/2013-11/01/content_2519487.htm [in Chinese]

Zhōnghuá rénmín gònghéguó jiàoyù bù [Ministry of Education of the People's Republic of China]. (2014a). Jiàoyù bù guānyú quánmiàn shēnhuà kèchéng gǎigé luòshí lì dé shù rén gēnběn rènwù de yìjiàn [Opinions of the Ministry of Education on Comprehensively Deepening Curriculum Reform and Implementing the Fundamental Task of Lide Shuren].

http://www.moe.gov.cn/srcsite/A26/jcj_kcjcggh/201404/t20140408_167226.html

[in Chinese]

Zhōnghuá rénmín gònghéguó jiàoyù bù [Ministry of Education of the People's Republic of China]. (2014b). Jiàoyù bù guānyú tuījìn xuéxiào yìshù jiàoyù fāzhǎn de ruògān yìjiàn [Several Opinions of the Ministry of Education on Promoting the Development of School Art Education].

http://www.moe.gov.cn/srcsite/A17/moe_794/moe_795/201401/t20140114_163173.html

[in Chinese]

Zhōnghuá rénmín gònghéguó jiàoyù bù [Ministry of Education of the People's Republic of China]. (2019). Jiàoyù bù guānyú qièshí jiāqiáng xīn shídài gāoděng xuéxiào měiyù gōngzuò de yìjiàn [Opinions of the Ministry of Education on Effectively Strengthening Aesthetic Education in Colleges and Universities in the New Era].

http://www.moe.gov.cn/srcsite/A17/moe_794/moe_624/201904/t20190411_377523.html

[in Chinese]

Zhōnghuá rénmín gònghéguó jiàoyù bù zhǔyào sī [Main Department of the Ministry of Education of the People's Republic of China]. (2021). Guānyú chénglì shǒujiè quánguó zhōng xiǎoxué měiyù jiàoxué zhīdǎo zhuānyè wěiyuánhui de tōngzhī [Notice on the establishment of the first National Professional Committee of Aesthetic Education Teaching Guidance in Primary and Secondary Schools].

http://www.moe.gov.cn/srcsite/A17/moe_794/moe_624/202104/t20210401_523800.html

[in Chinese]

Quánguó rénmín dàibiǎo dàhuì [National People's Representative Meeting]. (1982). Zhōnghuá rénmín gònghéguó xiànfǎ [Constitution of People's Republic of China].

http://www.moe.gov.cn/jyb_sjzl/sjzl_zcfg/moe_418/201805/t20180508_335334.html

[in Chinese]

Quánguó rénmín dàibiǎo dàhuì [National People's Representative Meeting]. (1995). Zhōnghuá rénmín gònghéguó jiàoyù fǎ [Education Law of the People's Republic of China].

http://www.moe.gov.cn/jyb_sjzl/sjzl_zcfg/zcfg_jyfl/202107/t20210730_547843.html

[in Chinese]

Quánguó rénmín dàibiǎo dàhuì [National People's Representative Meeting]. (2018). Zhōnghuá rénmín gònghéguó yìwù jiàoyù fǎ [Compulsory Education Law of the People's Republic of China].

http://www.npc.gov.cn/zgrdw/npc/xinwen/2019-01/07/content_2070254.htm [in Chinese]

Guówùyuan bànɡōng tīng [Office of the State Council]. (2015). Guówùyuan bànɡōng tīng guānyú quánmiàn jiāqiánɡ hé ɡǎijìn xuéxiào měiyù ɡōnɡzuò de yìjiàn [Opinions of the General Office of the State Council on Comprehensively Strengthening and Improving School Aesthetic Education]. http://www.gov.cn/zhengce/content/2015-09/28/content_10196.htm [in Chinese]

Го Іцзян

керівник Чжецзянського симфонічного оркестру. Чжецзян, Китайська Народна Республіка;

Аспірант Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
каб. 40, пер. Фанінський, 3, Харків,
Україна 61166
<https://orcid.org/0000-0002-6997-8811>

Guo Yijiang

head of the Zhejiang Symphony Orchestra,
Zhejiang, People's Republic of China;

Postgraduate student,
H. S. Skovoroda Kharkiv National
Pedagogical University
Room 40, 3, Faninsky lane, Kharkiv,
Ukraine 61166
<https://orcid.org/0000-0002-6997-8811>